

Frågor och svar om avfallstaxan 2020

Detta PM med frågor och svar är ett komplement till beslutsunderlaget om avfallstaxan, som ska beslutas i medlemskommunerna under hösten 2019.

Hör gärna av er med ytterligare frågor. Kontaktperson är Maria Qvist, 026 - 17 84 87, maria.qvist@gastrikeatervinnare.se

Vad ingår i grundavgiften?

Svar: Grundavgiften är en fast avgift som ska täcka kostnaderna för de bemannade återvinningscentralerna samt för planering, information, kundtjänst, upphandling, ekonomi och lokalkostnader.

Vad ingår i hämtningsavgiften?

Svar: Hämtningsavgiften är en rörlig avgift som ska täcka kostnaderna för insamling, transport och behandling (t ex rötning och förbränning) av matavfall och restavfall. Nivån beror på val av abonnemang, behållarstorlek och hämtningsintervall.

Vad menas med miljöstyrande avgifter/taxa?

Svar: Storleken på avgifterna är ett sätt att öka incitamenten att sortera mera och minska på avfallet. Det innebär att:

- Abonnemang sorterat (när hushållet sorterar ut sitt matavfall) är billigare än abonnemang osorterat (när hushållet inte sorterar sitt matavfall).
- Mindre kärl är billigare än större kärl
- Det är billigare att ha hämtning mer sällan (till exempel hämtning av restavfall var fjärde vecka eller var tredje månad)
- Restavfallet blir i snitt 38 % dyrare medan matavfallet blir i snitt 64 % billigare. Vi gynnar de kunder som sorterar ut mycket och har så lite restavfall som möjligt. Det är väldigt dyrt att bränna restavfallet och ur ett hållbarhetsperspektiv önskar vi hellre återvinna mera tidningar och förpackningar samt att göra fordonsgas av matavfallet. Fortfarande är ca 2/3 av det som slängs i restavfallet felsorterat och ett sätt att styra är genom våra avgifter.
- Felsorteringar och omklassning av avfall debiteras kund för att markera att sorteringskvaliteten inte är tillfredställande och innebär extra onödigt arbete för våra chaufförer.

Blir det billigare om man sorterar?

Svar: Ja, det är billigare att sortera matavfall än att inte göra det. Det är också billigare att ha mindre kärl eller hämtning mer sällan.

Hur har avfallstaxan utvecklats under åren?

Svar: Förbundet bildades 2001 och under perioden 2001-2019 har avfallshanteringen utvecklats, med till exempel sortering av matavfall, informationsverksamhet, miljöriktiga fordon, modernisering av återvinningscentraler med mera. Prisutvecklingen de senaste 10 åren har varit 25 % (snitt 2,5 % per år) för en villa som sorterar sitt matavfall och har hämtning varannan vecka. År 2019 betalar en villa med grundavgift och hämtningsavgift med ett 140 l kärl för restavfall och ett 140 l kärl för matavfall, med hämtning varannan vecka, 2 260 kr/år.

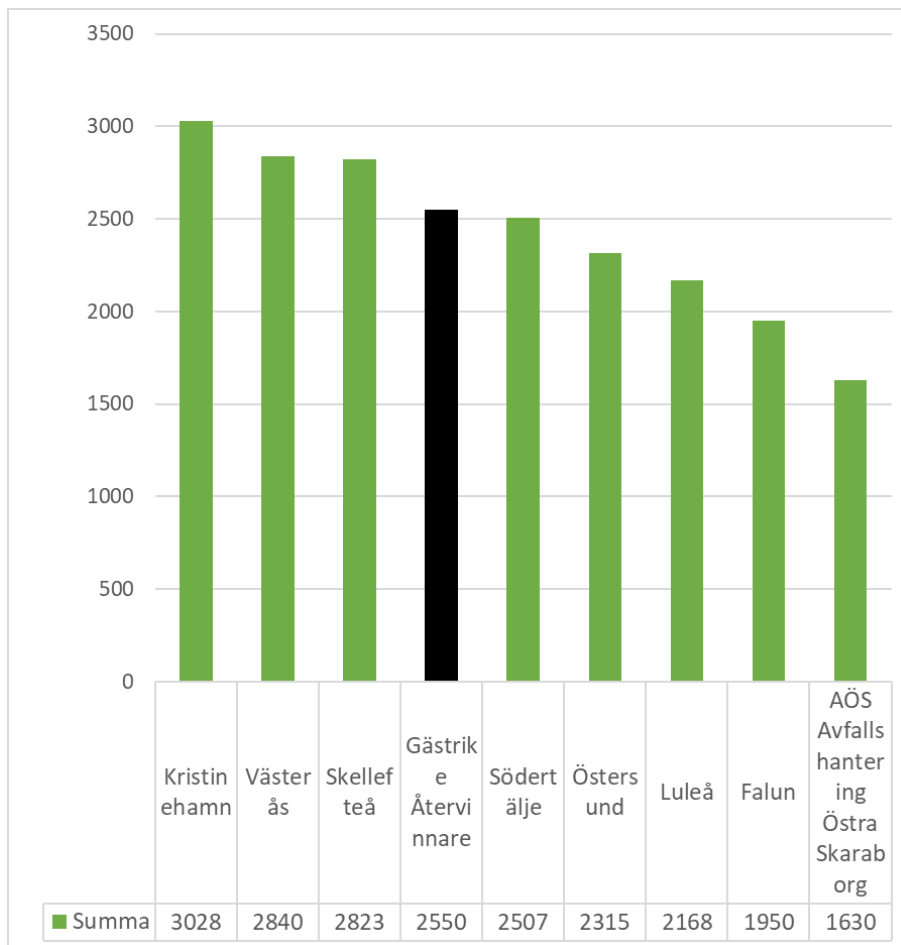
Hur ligger avgifterna till jämfört med andra kommuner?

Svar: Avgifterna ligger runt genomsnittet i Sverige. Avgifterna för villor ligger något högre än genomsnittet, avgifter för lägenheter lägre än genomsnittet och avgifter för fritidshus ligger strax under medel.

När vi jämför taxenivåer med andra kommuner är det viktigt att känna till att det finns många aspekter som påverkar taxan, och som gör att taxor inte är helt lätt att jämföra rakt av. Aspekter som påverkar kostnader och avgiftsnivå är bland annat:

- Geografi – stad, landsbygd med långa avstånd, transportsträckor
- Utsortering av matavfall eller inte
- Sorteringslösningar: flerfackssystem, optisk sortering eller annat
- Hur utbyggd servicen med återvinningscentraler är

Nedanstående jämförelse är mellan kommuner som kan jämföras med vår verksamhet.

Diagrammet ovan jämför årsavgiften för en villa med 190 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall (sorterar sitt matavfall) och hämtning varannan vecka.

Vilka är motiven för förslaget att höja avgifterna för hushållsavfall 2020, vad är det som kostar?

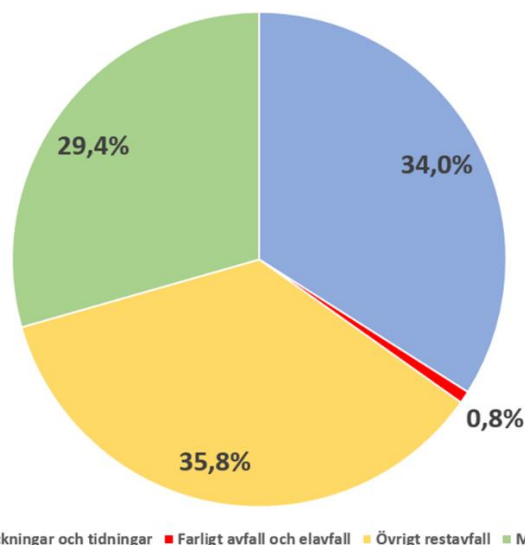
Svar: Den föreslagna höjningen av avgifterna för hushållsavfall beror till största delen på kraftigt ökade kostnader för förbränning av restavfall som trädde i kraft under 2018 och som inte har tagits tillräcklig höjd för i tidigare taxejusteringar. Drivmedelspriserna har ökat kraftigt under senaste tiden. Förra året med 30% och hittills under 2019 (maj) med ytterligare 10%. Förbundet behöver även arbeta mera med förebyggande och information om sortering, för alla felsorteringar kostar förbundet många miljoner varje år.

Övriga rörelsekostnader ökar med i snitt 3-5 % per år i och med inflation och indexhöjningar, som vi inte får kostnadstäckning för.

Totalt beräknas förbundet ha ett underskott med ca 17 mnkr till år 2020 som behöver täckas med ökade avgifter. Nya förordningar för tidningar och förpackningar och höjda krav på ökad sortering och återvinning ställer krav på förbundet. Omställningar som kommer att ändra om i verksamheten och innebära investeringar som kostar pengar.

Hur mycket är det som är felsorterat i restavfallet?

Svar: I genomsnitt 2/3 av det som ligger i soppåsarna med restavfall är felsorterat och den bilden ser vi i hela Sverige och inte bara i vår region. Det är matavfall som skulle ha sorterats och gått till rötning och blivit biogas och biogödsel. Det är också förpackningar och tidningar som skulle ha återvunnits till nya saker. I ton räknat handlar det om 17 000 ton som är fel. I pengar räknat motsvarar det minst 13 mnkr i onödiga kostnader och uteblivna intäkter.

2/3 är
felsorterat!

Diagrammet visar att 2/3 av innehållet i soppåsen är felsorterat!

Hur stor intäkt kommer taxehöjningen av genera till Gästrikre återvinnare?

Svar: Den föreslagna höjningen av avgifterna kommer att generera ca 17 mnkr. Resterande behov av intäkt ska till största delen lösas genom effektiviseringar i verksamheten. Gästrikre återvinnarens styrelse har lagt ett besparingskrav på verksamheten på 3 mnkr för år 2019.

Hur mycket ökar Gästrikre återvinnarens intäkter årligen?

Svar: Förbundets intäkter ökar bara när det beslutas om avgiftshöjningar eller när det skapas nya abonnemang i form av nybyggnationer. Intäkterna ökar inte med automatik när befolkningen ökar eller att sopmängderna ökar. I det läge vi är i nu med ökade sopmängder så ökar våra kostnader fortare än våra intäkter.

Vad är det för skillnad på en avfallstaxa och en skatt?

Det finns tydliga skillnader mellan en taxa och en skatt, som är viktiga att tänka på.

En skatt är alltid relativ, d.v.s. en % -sats av något, till exempel lön eller resultat. Skatteintäkterna förändras med befolkningen. Skatteintäkterna förändras även om

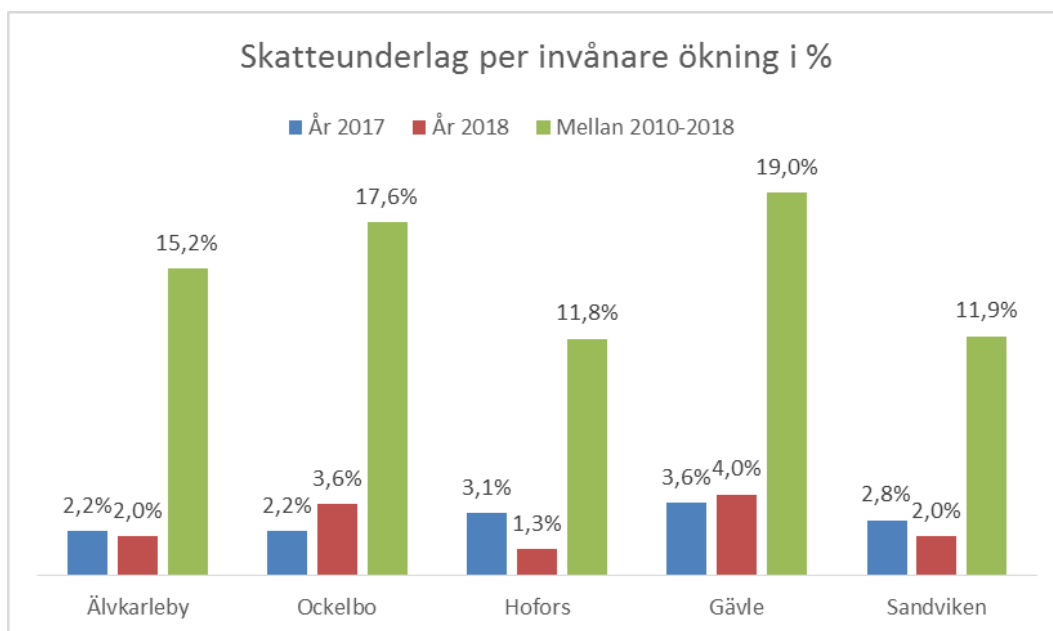
inte skatten höjs. Exemplet nedan visar på en person som har en lön år 2018 och sedan får en löneökning till år 2019. Trots att skatten inte har höjts så betalar den personen över 4 000 kr mer i skatt i och med en löneökning.

- Lön 2018: 40 000 kr/mån = 13 606 kr i skatt
- Lön 2019: 41 000 kr/mån = 13 946 kr i skatt
- 4 082 kr mer i skatt per år utan att skatten har höjts

En avgift i avfallstaxan är densamma oavsett lön eller resultat. Ökar befolkningen så ökar inte taxeintäkterna med automatik. Taxeintäkterna ökar vid:

- Höjningar av taxan via beslut i kommunerna
- Miljöstyrande taxa kan leda till både ökning och minskningar
- Nya abonnemang i form av nya bostäder

På varje hundralapp en medborgare får i lön går ca 34 kr i skatt till kommun och landsting. Om avfallstaxan skulle ingå i skatten skulle den utgöra ca 40-70 öre/hundralapp beroende på inkomst.

Skatteintäkterna till kommunerna ökar per invånare med mellan 2,0 % till 4,0 % år 2018. (källa: SCB)

Vad blir konsekvenserna för hushåll och fastighetsägare av den föreslagna avfallstaxan?

Förändringarna nedan avser några typkunder och är ungefärliga belopp och kan skilja sig från en kund till en annan beroende på typ av storlek på behållare, hämtningsintervall och sortering eller inte. För att veta exakt ökning, hänvisas till förslag på ny avfallstaxa för 2020.

- Villor som sorterar bra får en kostnadsökning med ca 5-13 kr/mån
- Radhus som sorterar bra får en kostnadsökning med ca 10-13 kr/mån

- Lägenheter som sorterar bra får en kostnadsökning med ca 10-13 kr/mån
- Radhus och lägenheter som inte sorterar i så hög grad och har mycket hämtning av restavfall påverkas mera. Stora variationer mellan olika abonnemang, intervall mellan ca 15-35 kr/mån.
- Fritidshus får en kostnadsökning med ca 3-5 kr/mån
- Kunder som hemkomposterar likställs med kunder som sorterar, och tidigare avdrag på 200 kr tas bort. Kostnadsökningen blir ca 30 kr/mån.
- Verksamheter är svårt att ange en typkund, då omfattningen i hämtningen kan skilja sig mycket. De påverkas av samma höjningar på hämtningsavgifterna som övriga.
- Kunder som inte sorterar ut sitt matavfall får en tydlig miljöstyrning och en högre kostnadsökning. En villa får en höjning med ca 80 kr/mån.
- Kunder med enskild avloppsanläggning får en höjning med ca 60 kr per tömning*.
- Kunder med fettavskiljare får en höjning med ca 500 kr per tömning*
- Kunder med latrinhämtning får ingen höjning.
- Felsorteringsavgifter ökar från 200 kr till 400 kr/kärl/tillfälle.
- Extrahämtning för fritid ökar från 100 till 150 kr/tillfälle.
- Sjöhämtning, tilläggsavgiften ökar från 150 kr/år till 450 kr/år.
- Komprimatorer och tillfälliga verksamheter indexeras 5%
- Matavfallstank var en ny taxa för i år och hämtningen behöver justeras så det blir kostnadstäckande.
- För mera detaljer hänvisas till förslaget av ny avfallstaxa 2020.

**Viktbaserad taxa så höjningen varierar, angivet belopp avser en tömning av 2 m³.*

Är det hämtningsavgifterna eller grundavgifterna som höjs?

Svar: Det är de rörliga hämtningsavgifterna som kunderna kan påverka som höjs. Veldig många kunder kan byta till ett billigare abonnemang om de väljer att sortera mera och/eller minskar på avfallet.

Hur blir det för kunder som har hemkompost?

Svar: Nationella och lokala mål styr mot att ta tillvara på energin och näringen och göra biogas och biogödsel av matavfallet. Kunder med hemkompost jämförs nu med kunder som sorterar ut sitt matavfall i ett brunt kärl och betalar lika mycket. Tidigare avdrag på 200 kr/år kommer att tas bort. Det är bra att hemkompostera och de som vill ska fortsätta med det, men det ekonomiska incitamentet tas bort.

Hur mycket dyrare blir det att sortera fel?

Svar: Ett av förbundets övergripande mål är att öka sorteringen och felsorteringar är ett tydligt exempel på det motsatta. Felsorteringar är inte bra för miljön och kvaliteten på avfallet och innebär en merkostnad för förbundet genom onödiga

transporter, mer behandlingskostnader och extra arbete för chaufförerna. Med tydligare miljöstyrning vill vi få ner antalet felsorteringar. Felsorteringsavgiften ökar från 200 kr/kärl/tillfälle till 400 kr/kärl/tillfälle.

Vad kan man göra för att minska sina kostnader för avfall?

Svar: Genom att sortera sitt avfall, gå ner i kärlstorlek och glesa ut hämtningsintervallet kan kostnaderna minska. T.ex. genom att gå ner från 190 l till 140 l kärl med restavfall och glesa ut hämtningen från varannan vecka till en gång i månaden, minskar årskostnaden med lite drygt 700 kr.

Det är billigare att ha hämtning var fjärde vecka än varannan vecka, men varför är det inte halva priset?

Svar: Våra kostnader är inte halverade bara för att hämtningen är var fjärde vecka istället för varannan vecka.

Hämtningsavgifterna ska täcka våra kostnader för transporter, tömning och behandling. Vår logistik med körrutter över hela regionen är avancerad och även om vi hämtar kärnen var fjärde vecka istället för varannan vecka så kör vi ändå förbi, och tömningen av matavfallet kan inte förlängas till var fjärde vecka av miljöskäl. Priset för hämtning var fjärde vecka är därför satt till 66 % av priset jämfört med priset för varannan vecka.

Hur är det tänkt att avgifterna i taxan ska styra mot önskade beteenden?

Svar: Avgifterna i taxan är ett sätt att styra mot att sortera mera och minska på avfallet. De kunder som ur ett miljöperspektiv gör de rätta beteendena ska även betala mindre än de som gör mindre bra val ur ett miljöperspektiv och t.ex. inte vill sortera ut sitt matavfall eller vill ha ett större kärl för de har mycket avfall. Andra styrmedel mot önskade beteenden är t.ex. information, utbildning, kampanjer och andra sorteringslösningar.

Varför blir det dyrare för oss som har fettavskiljare?

Svar: Det är omhändertagandet av fett som blir dyrare. Tidigare har fett hanterats vid reningsanläggningen i Hedåsen, Sandviken. Fettet ställer dock till med stora problem i processen och det luktar illa. Det gör att vi inte längre kan hantera fett i Hedåsen, utan nu transporteras fett tillfälligt till Stockholm och blir till biogas. Den hanteringen är däremot rejält mycket dyrare och därför behöver avgifterna höjas. Utredning pågår med att ta fram en långsiktigt bra lösning.

Jag har fettavskiljare och påverkas av en stor höjning. Kan jag göra nåt för att undvika att höjningen blir så stor?

Svar: För att nå avsedd funktion med fettavskiljaren rekommenderas att den töms en gång i månaden vid kontinuerlig användning. Fettet härstammar från beredningen av mat och mängden fett som sköljs ner genom avloppet beror på

flera orsaker. Dels beror det på hur väl använda köksredskap, porslin och bestick görs rent innan de diskas, dels på hur mycket fett som tillförs matlagningen utöver det råvarorna innehåller i sig själva och dels på hur städningen i köket utförs så att överblivet fett från beredningen inte sköljs ner i avloppet i möjligaste mån. Mängden planerade tömningar av din fettavskiljare påverkas dock inte av detta. Däremot kan behovet av extra tömningar minska genom ett medvetet arbete med hur frågan hanteras hos just er.

Kan vi inte ta hand om regionens fett i vår egen biogasanläggning i Forsbacka?

Svar: I dagsläget kan biogasanläggningen inte behandla fettslam på grund av att det gör processen för blöt vilket skulle kunna döda den mikrobiella floran i rötkammaren. Frågan utreds för tillfället och våra förhoppningar är att hitta en bra miljöriktig och långsiktig lösning för att kunna ta in fett i biogasanläggningen.

Har taxehöjningarna nåt att göra med det aktieägartillskott som Gästrike återvinnare går in med till Ekogas?

Svar: Nej!

De höjningar som nu föreslås har inget med Gästrike Ekogas att göra. Det aktieägartillskott som förbundet ger till Gästrike Ekogas påverkar förbundets resultat med ca 100 tkr per år i form av räntekostnader. Förbundet och Gästike Ekogas är egna juridiska personer och har skilda ekonomier. Anledningen till att vi höjer avgifterna är främst kopplade till höjda kostnader för förbränning och drivmedel, samt att nya förordningar för tidningar och förpackningar ställer högre krav på vår verksamhet som innebär omstruktureringar och nya investeringar i nya insamlingssystem för avfall.

Vad händer om någon kommun inte antar förslaget till avfallstaxa?

Svar: Då behöver ärendet göras om, förankras på nytt och skickas ut till alla fem kommunerna för beslut igen. Under den tid som förflyter till dess beslut är fattat, kommer intäkterna inte att täcka kommunalförbundet Gästrike återvinnarens kostnader. Det är därför av stort värde om förbundets medlemskommuner fattar samstämmiga beslut om det förslag till avfallstaxa som förbundets styrelse har föreslagit.